

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

- กรมการศาสนา. (2541) **คู่มือการพัฒนาวัด อุทยานการศึกษาในวัด ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- กรรณิการ์ โอมุณ. (2526) **บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสหบาลข้าวหมูป้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติติยา กรรณสูต. (2544) **สวัสดิการโดยภาคประชาชน (1) กลุ่มออมทรัพย์**. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2542) **วัฒนธรรม พัฒนาการประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดตราด**. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร และจดหมายเหตุ.
- คณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2548) **ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- คณะอนุกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2547) **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดตราด. (2540) **การวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้าน ตำบล ในจังหวัดตราด**. ม.ป.ท. : คณะอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดตราด.
- คณินนิตย์ จันทบุตร. (2532) **สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2546) **ความยากจน สถานการณ์และบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน**. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- จุมพต เหลืองสุภกรณ์. (2545) **ความสัมพันธ์ของการรับชมรายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์กับพฤติกรรม การบริโภคสินค้า : ศึกษากรณีประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง**. สารนิพนธ์ สส.ม. (สาขาวิชาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม. (2519) **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จีวิน สุทธิวาริ. (2545) **การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านเกาะตะเคียน หมู่ที่ 1 ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด**. สารนิพนธ์
(สาขาการจัดการและประเมินโครงการ) จันทบุรี : ประกาศนียบัตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏ
รำไพพรรณี.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร. (2543) **วาทกรรมการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิชาษา.
- คูตีดา กระจวานจิต. (2543) **บทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของพระสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาสังแวดล้อมศึกษา) นครปฐม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร และปานจิต อินทุโสภณ. (2544) “บทบาทใหม่ของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนด้วยพุทธปรัชญา” ใน ทวีศักดิ์ นพเกษร, บรรณาธิการ. **วิกฤตพระพุทธศาสนา : วิกฤตสังคมไทย บทบาทพระสงฆ์ที่พึงปรารถนา**. 34-44 สถาบันสี่แยกอินโดจีน.
- ทวีป ศิริรัศมี. (2534) **สถานภาพและบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการให้การศึกษาและพัฒนาชุมชนกรณีศึกษาเฉพาะกรณีวัดโคกบ่อสูงราษฎร์**. รายงานการวิจัย. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นริศรา บัวจร. (2545) **การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านทางควาย หมู่ที่ 4 ตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด**. สารนิพนธ์
(สาขาการจัดการและประเมินโครงการ จันทบุรีประกาศนียบัตรบัณฑิต สถาบัน
ราชภัฏรำไพพรรณี.
- นรเศรษฐ พิธิฐพัชร และศักดิ์ ประสานดี. (2534) **ทำเนียบพระสงฆ์นักพัฒนาภาคอีสาน**.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิสารัตต์ นิลสว่าง. (2548) **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรต่อการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่บ้านปรัดไฉน จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2547) การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเวศ วะสี. (2528) “วิกฤติหมู่บ้านไทย” ใน พิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. **ชุมชนพัฒนา**. หน้า 13-31 กรุงเทพมหานคร:เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2531) การเคลื่อนไหวสังคมและทางเลือกการพัฒนาในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ กาญจนา แก้วเทพ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2543) **วิถีใหม่แห่งการพัฒนา : วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์สานต์ พันธุลาภ. (2544) **สังคมชุมชนระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรทิพย์ หาผล. (2544) **ความสามารถของชุมชนในการจัดการป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบ้านเป็ดดิน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระถนอม ปัญญาอักโข. (2545) **ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการแรงงานและสวัสดิการสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539) **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระบุญเลิศ ต้นทอง. (2543) **การศึกษายุทธศาสตร์พระธรรมจาริกในการพัฒนาสังคมชาวเขาในพื้นที่ภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระไพศาล วิสาโล. (2531) “พุทธเกษตรกรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน” ใน เสรี พงศ์พิศ, บรรณาธิการ. **ทิศทางหมู่บ้านไทย**. หน้า 79-93. กรุงเทพมหานคร : หมู่บ้าน.
- (2549) “พุทธศาสนากับการขับเคลื่อนเพื่อสังคมที่ดิ้งาม” ใน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมเพื่อสุขภาพ, บรรณาธิการ. **จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ ฉบับสร้างสุข**. หน้า 4-5 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมเพื่อสุขภาพ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระวิเชียร สีหาบุตร. (2537) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม:ศึกษากรณีพระธรรมมหาวิธานุวัตร วัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโทและการศึกษาต่อเนื่อง) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระสุบิน ปณีโต. (2547) การจัดตั้งกลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- พัฒนาพงศ์ เป็ดแก้ว. (2545) การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านปรีดีใน หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด. สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรบัณฑิต (สาขาการจัดการและประเมินโครงการ) จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- พินิจ ลากธนานนท์. (2529) บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพร สิริกาญจน์. (2535) เจ้าหน้าที่รัฐที่มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดี กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มณีรัตน์ ลิมส์ืบเชื้อ และคณะ. (2549) วิถีไทย. กรุงเทพมหานคร : พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- มูลนิธิโกมลคีมทอง. (2540) พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- วิเชียร เจนจบเขต. (2547). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวิถีชีวิตไทย ในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ (สาขาไทยคดีศึกษา) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิทยา จีระประดิษฐ์ และ อรุณี จีระประดิษฐ์. (2548) “ขอครึ่งหนึ่งได้ไหม จะได้ไม่จนคนทำเส้น.” ม.ป.ท. : ชมรมนักพัฒนาเพื่อนตะวันออก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ศรีทับทิม พานิชพันธ์. (2528) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่องานสังคมสงเคราะห์พร้อมกรณีศึกษาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยในวัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ (สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศรีประภา เพชรมีศรี. (ม.ป.ป.) “ระบบเศรษฐกิจเสรีกับผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน” ใน สิทธิมนุษยชน และสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย. หน้า 110-118. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สมบูรณ์ สุขตำราญ. (2530) การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา : กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์สวย.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2548) เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) “การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [http://www.sufficiencyeconomy.org/mfiles/1073293416/SE %20 Appl_ Chap% 203pdf](http://www.sufficiencyeconomy.org/mfiles/1073293416/SE%20Appl_Chap%203.pdf) (29 กรกฎาคม 2549).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546) “กรอบแนวคิดทางทฤษฎี เศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [http://www.sufficiencyeconomy.org/mfile/1072237516/01 cover.dpf](http://www.sufficiencyeconomy.org/mfile/1072237516/01_cover.dpf) (29 กรกฎาคม 2549).
- สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเขาสมิง. (ม.ป.ป.) เพชรน้ำหนึ่งอำเภอเขาสมิง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สำเนียง บุณรอด. (2549) คุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มสังฆะธรรมทรัพย์ : กรณีศึกษากลุ่มสังฆะธรรมทรัพย์บ้านเป็ดไร่ใน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกการพัฒนาชุมชน) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร วนานวัช. (2516) แรงจูงใจที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรร่วมในการพัฒนาชุมชนของอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาการพัฒนาชุมชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเมธยา ศรีวรเพชร. (2529) การศึกษาคำสอนและแนวปฏิบัติด้านการบริการสังคมของวัดในพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสน่ห์ จามริก. (2545) พุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2547) หนึ่งร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อนันต์ วิริยะพินิจ. (2529) บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. สถาบันไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อภิชัย พันธเสน. (2545) **พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทิศ จิตเงิน. (2544) **พุทธปรัชญาเพื่อพลังชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 [ม.ป.ท.]: สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน.
- อุทิศ จินนิพนธ์สกุล. (2528) **วิวัฒนาการเศรษฐกิจวัดไทย**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เอมอร นวเกษร. (2545) **การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านท้ายวัง หมู่ที่ 6 ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด**. สารนิพนธ์ (สาขาการจัดการและประเมินโครงการ) จันทบุรี : ภาควิชาบริหารบัณฑิต สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.

Books

- Boonyarattanasoontorn, J. (2006) **Poverty Alleviation and Empowerment: A Case Study of Rural Community in Chiang Rai Province**. [Doctor's thesis of Philosophy (Integrated Sciences)], Bangkok : Graduate Office, Thammasat University.
- Rabibhadana, A. (1982). "The Transformation of Yokkrabut, Changwat Samut Sakorn"
Thai Journal of Development Administration. 22, 1 p 73-75.
- Racdiff-Brown, A.B. (1946). **Structure and Function in Primitive Society**. London : Cohen-West.

สัมภาษณ์

- กระจำง ตริวงค์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.
- กิมลิ่ง วิสุทธิแพทย์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549.
- เกษม รัตนวงค์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.
- แคว้น ใจเที่ยง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2549.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จารุภา พูลสวัสดิ์ กรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะตะเคียน ต.วังกระแจะ
อ.เมือง จ.ตราด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2549.
- จूरรัตน์ หวลถนอม หมอдинอาสาจังหวัดตราด และปราชญ์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ.
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2549.
- เฉลิม อินทสาน. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่
9 ตุลาคม 2549.
- แฉล้ม กระจายกลาง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549.
- ไฉน บอนแดง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2549.
- ดี๊ด บัวผัน. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.
- บอน พิทักษ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2549.
- บงอร หงษ์บิน ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะตะเคียน ต.วังกระแจะ อ.เมือง
จ.ตราด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2549.
- ศรีไพร ลำเนาวิ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2549.
- ปราณี ดาวสุขขัน. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549.
- พล บอนแดง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2549.
- ไพเราะ จันทร์ฉาย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.

บรรณานุกรม (ต่อ)

มนัส ดาวสุขขัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแสนตุง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์
คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549.

มานิช ทันตจิต ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านเกาะตะเคียน ต.วังกระแจะ อ.เมือง จ.ตราด.
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549.

มาลี เกรงรัมย์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2549.

ยอด อุดมโชค. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.

รัตนา เพชรมาก. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.

โลม นรินทร์ศิริ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2549.

วสันต์ อยู่ถาวร ประธานกลุ่มตั้งจะสะสมทรัพย์ฯ หมู่ที่ 4 บ้านทางควาย ต.แสนตุง อ.เขาสมิง
จ.ตราด. สัมภาษณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2549.

วันดี แพทย์ศาสตร์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2549.

สน ครุฑนางรอง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2549.

สมบูรณ์ ปัสเสนะ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.

สมใจ บุญวาที. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2549.

สมหวัง ตรีกระจำง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คะชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมาน เถาฉาย ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ หมู่ที่ 6 บ้านท้ายวัง ต.วังกระแจะ อ.เมือง จ.ตราด.
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม
2549.
- สมาน พูลสวัสดิ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549.
- สำเนา เป็ดแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านเปรี๊ดใน ต.ห้วงน้ำขาว อ.เมือง จ.ตราด. เป็นผู้ให้
สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2549.
- ลำอางค์ เถาฉาย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2549.
- สุบิน ปณีโต พระวัดไผ่ล้อม อ.เมือง จ.ตราด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา
เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2549.
- สุรัตน์ ขวัญศิริมงคล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 บ้านทางควาย ต.แสนตุ้ง อ.เขาสมิง จ.ตราด.
เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 6
ตุลาคม 2549.
- เสริญ เสียงเคราะห์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2549.
- หนูเล็ก บัวผัน. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2549.
- อาคม ภูดิภัทร์ กรรมการอุดมการณ์กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จังหวัดตราด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์,
นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2549.
- อำนาจ กุมภา. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549.
- อำพร แพทย์ศาสตร์ ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ และประธานกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน
บ้านเปรี๊ดใน หมู่ที่ 2 บ้านเปรี๊ดใน ต.ห้วงน้ำขาว อ.เมือง จ.ตราด. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์,
นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2549.
- อินทร์ จำสม. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2549.
- อินทร์ ใจคำ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ คະชา เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2549.

บรรณานุกรม (ต่อ)

เอนก ช่องแก้ว. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายหาญณรงค์ กระจาย เป็นผู้สัมภาษณ์ที่วัดไผ่ล้อม
เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

1. สมาชิกต้องเป็นคนในหมู่บ้านเท่านั้น (ยกเว้นที่ปรึกษา) หมู่บ้านใครหมู่บ้านมัน (ในเมืองแบ่งเป็นซอยก็ได้)
2. คนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ (เป็นได้ทุกคนตั้งแต่เด็กยันคนแก่) ต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 1 หุ้น 10 บาท อย่างมาก 10 หุ้น 100 บาท จะลดหรือเพิ่มเงินฝากได้เมื่อครบรอบปีปีผล เพิ่มลดได้ปีละ 1 ครั้ง ตั้งสัจจะว่าจะฝากเงินเดือนละเท่าไร ต้องทำให้ได้ผลตามสัจจะที่ตัวเองตั้งไว้ ในครอบครัวมีกี่คนก็เป็นได้หมดทุกคน ใครฝากมากเงินปีผลมาก ฝากน้อยเงินปีผลน้อย คิดตามเงินฝาก
3. ในวันประชุมส่งเงินประจำเดือน สมาชิกขาดส่งไม่ว่ากรณีใดๆ ในวันทำการกลุ่ม ต้องเสียค่าปรับเล่มละ 10 บาท คิดเป็นเล่มไม่ได้คิดเป็นครอบครัวและต้องจ่ายเป็นเงินหุ้นย้อนหลังที่ขาดไปในเดือนก่อนๆ ไปด้วย เป็นการปรับความไว้สัจจะของคน นำค่าปรับเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่ม
4. สมาชิกเมื่อลาออกจากกลุ่ม ออกได้ทุกเดือน ให้เอาสมุดเงินฝากมาถอนเงินกลับได้ในวันทำการกลุ่มเมื่อออกไปแล้วไม่ว่ากรณีใด ๆ หมดสิทธิ์มารับบริการกองทุนสวัสดิการจากกลุ่มทันทีที่ลาออก เมื่อเห็นดีจะกลับมาสมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มใหม่อีกครั้งต้องรออย่างน้อย 3 ปี ผ่านไปแล้วถ้าทำตัวไว้ไม่ดี 3 ปี ก็ไม่ต้องรับ
5. สมาชิกเข้าใหม่กู้เงินได้ทันทีเมื่อตั้งกลุ่มเสร็จ แต่รุ่นที่ 2-3-4 ต้องรอไปก่อนอย่างน้อย 3 เดือน ยกเว้นรุ่นพี่ๆ กู้ไปไม่หมดที่เหลือก็ให้รุ่นน้องๆ กู้ต่อไปได้เลยไม่ต้องรอ (หรือแล้วแต่จะตกลงกันเอง)
6. การพิจารณาเงินกู้ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความจำเป็น ตามลำดับ ความสำคัญ
 - 1) คนเจ็บป่วย
 - 2) ใช้นี้ในอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าคนอื่น
 - 3) เสียค่าบำรุงของลูกหลาน
 ให้ผู้กู้ตกลงกันแบบพี่ๆ น้องๆ ตามความจำเป็นและเห็นอกเห็นใจกัน ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้นำเงินมาหารแบ่งให้เท่าๆ กัน ไม้ใช้วิธีจับไม้สั้นไม้ยาว
7. สมาชิกเงินกู้ได้บัญชีละ 1,000 บาท (โดยสมมติ) ต้องผ่อนทุกเดือนไม่เกิน 10 เดือน ไม้ต้องเสียดอกเบี้ย แต่ต้องเสียค่าบำรุง ร้อยละ 2 บาทต่อเดือน ลดลงตามเงินต้น (แล้วแต่สมาชิกตกลงกันเอง) ผ่อนส่งเงินต้นพร้อมค่าบำรุงทุกเดือน เพื่อหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้กู้บ้าง

8. สมาชิกที่กู้ไปตามข้อ 7 หากมีความจำเป็นสุดวิสัยไม่สามารถส่งเงินกู้คืนได้ ให้ผ่อนผันได้อีก 6 เดือน เมื่อผ่อนผันแล้วยังส่งไม่หมดต้องเสียดำรงเพิ่มร้อยละเท่าไรก็ตกลงกันเองที่เห็นว่าเหมาะสม

9. สมาชิกที่กู้เงินใหม่ได้ต้องชำระบัญชีเงินกู้ของเล่มเก่าให้หมดก่อน หากใช้บัญชีเล่มอื่นต้องไม่เกิน 2 บัญชีในคราวเดียวกัน

10. เงินที่เหลือจากการกู้ยืมในวันทำการกลุ่มเสร็จแล้วต้องนำไปฝากสถาบันการเงิน (ธนาคาร) แต่ถ้าเดือนถัดไปเงินไม่พอให้สมาชิกกู้ ให้ไปถอนเงินออกมาให้สมาชิกกู้ตามความจำเป็น

11. เมื่อครบ 12 เดือน ต้องนำผลกำไรจากค่าบำรุงทั้งหมดหาร 2 ทุกปี โดยครึ่งหนึ่ง จ่ายปันผลให้สมาชิกตามจำนวนหุ้น อีกครึ่งหนึ่ง นำเข้ากองทุนสวัสดิการ โดยกองทุนสวัสดิการเอาไปปล่อยกู้หมุนเวียนมีผลกำไร โดยไม่ต้องไปหารปันผลให้ใคร เอาเข้ากองทุนสมทบกองทุนสวัสดิการให้เติบโตขึ้น

12. คนที่เข้ามาเป็นสมาชิกครบ 12 เดือน จึงมีสิทธิรับบริการกองทุนสวัสดิการตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มจะสะสมทรัพย์ฯ โดยการรับเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลคนไข้ในสัดส่วนดังนี้ รุ่นที่หนึ่งป่วยมาเบิกค่ารักษาพยาบาลได้คืนละเท่าไรเอาเป็นตัวตั้ง รุ่นที่สองได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่หนึ่ง รุ่นที่สามได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นสอง รุ่นที่สี่ได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่สาม (เช่น 100 บาท ครึ่งหนึ่ง 50 บาท เป็นต้น) ส่วนผู้ตายให้เท่ากับทุกรุ่นเพราะครั้งเดียว

13. สมาชิกถอนเงินคืนได้เมื่อแต่ละคนมีเงินสะสม 20,000 บาทขึ้นไป โดยถอนคืนได้เพียงครั้งเท่านั้น คือ 10,000 บาท (แล้วแต่จะตกลงร่วมกันในที่ประชุม) เมื่อออมไปบางส่วนเงินปันผลก็ลดลงตามไปด้วย เมื่อคนใดคนหนึ่งไม่ประสงค์เป็นสมาชิกต่อไป (ตามข้อ 4) ให้ถอนเงินคืนได้ทั้งหมดเท่าที่มีเงินฝากอยู่ในสมุดในเมื่อยังประสงค์เป็นสมาชิกให้ถอนได้เพียงครั้งหนึ่ง (10,000 บาท) เท่านั้น แล้วฝากต่อไปอีกทุกเดือนตามปกติ (สวัสดิการยังเบิกได้เหมือนเดิม)

14. การจัดในรูปของคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน มีฝ่ายเงินฝาก เงินกู้ ตรวจสอบ และสวัสดิการ กรรมการมีวาระ 1 ปี ครอบรอบปีปันผลมีการเลือกตั้งใหม่ แต่ถ้าคนเก่าทำดีมีความซื่อสัตย์เลือกมาอีกก็ได้ แต่ไม่ดีก็เลือกตั้งคนใหม่แล้วแต่สมาชิก

15. คณะกรรมการและผู้ทำบัญชีจะได้รับเงินค่าตอบแทนในปีที่สอง ตกลงจ่ายเป็นจำนวนครั้งที่มาทำงาน แต่จ่ายจริงในวันสิ้นปี ปันผลกำไรเป็นโบนัส โดยคิดค่าตอบแทนคนละเท่าไรให้ดูฐานะการเงินของกลุ่มพร้อมกับสมาชิกร่วมกันตกลงกันได้ในวันประชุมใหญ่ (เช่น ตกลงคนละ 20 บาท จ่ายสิ้นปีคนละ 240 บาท เป็นตัวอย่าง)

16. กลุ่มจะสะสมทรัพย์ฯ รับสมาชิกเพียง 4 รุ่น เท่านั้น แล้วปิดรับเมื่อครบ 4 รุ่น แล้วต้องประชุมสมาชิกทั้งหมดร่วมกันลงความเห็นว่าจะปิดกี่ปี แล้วให้ถือนมติที่ประชุมนั้นเป็นหลักว่าควร

ปิดก็ปีแล้วจึงเปิดใหม่ (เราเปิด 4 ปี ควรปิดไม่ต่ำกว่า 4 ปี) หากมีคนลาออกระหว่างปี สามารถซื้อ
สมุดจากผู้นั้น โดยจ่ายเงินย้อนหลังไปถึงวันแรกเข้าจนถึงวันปัจจุบัน จึงเข้ามาใช้สิทธิ์แทนคนเก่าได้

17. หากมีเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากหลักเกณฑ์นี้ คณะกรรมการพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

ที่มา: พระสุบิน ปณฺโฑ. (2547) การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจร
ของชีวิต. ม.ป.ท.

ผนวก ข.

มติในที่ประชุมกลุ่มที่จะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต

สมาชิกทุกคนได้ตกลงเป็นข้อปฏิบัติของกลุ่มด้วยความจริงใจ

ให้ทุกคนละอายต่อความชั่วกลัวต่อบาปกรรมที่จะตามมาถ้าไม่ทำตามข้อตกลงที่ให้ไว้

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมวดส่งเงินหุ้น

1. ที่ประชุมตกลงวันทำการกลุ่ม ทุกวันที่..... ของเดือน ตั้งแต่เวลา.....สถานที่ทำการ..... โดยในวันทำการของกลุ่มทุกเดือนให้สมาชิกเขียน วัน เดือน ปี เงินสะสม เงินกู้ส่งคืน ค่าบำรุง พร้อมทั้งเตรียมเงินแต่ละอย่างมาให้ครบพอดีที่ต้องส่ง ถ้าเอามาเกินถือว่าผู้นั้นบริจาคเข้ากองทุน สวัสดิการของกลุ่ม ไม่มีการทอนคืน ทั้งนี้เพื่อสะดวกรวดเร็วและร่วมกันรับผิดชอบงานของกลุ่ม ผู้ใดไม่ทำตามข้อตกลงของที่ประชุมถือว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่มีน้ำใจต่อส่วนรวม ไม่รับผิดชอบเงินของตัวเอง (กรรมการทุกคน ห้ามรับฝากสมุดของสมาชิก ยกเว้นสมุดของคนในบ้านกรรมการ)

2. สมาชิกผู้ใดไม่ส่งเงินสะสม ไม่มาด้วยตนเอง และไม่ฝากผู้อื่นมาขาดส่ง 3 เดือน ติดต่อกันถือว่าขาดจากการเป็นสมาชิก โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าไม่มีหนี้สินและไม่ได้ค้าใคร อยู่หรือมีพอดีเท่าเงินหุ้น ให้คณะกรรมการประกาศขายหุ้นของผู้นั้นได้ โดยที่ไม่ต้องรอถามเจ้าตัวอีกต่อไป

3. สมาชิกขาดการส่งเงินหุ้นสะสมและเงินกู้ส่งคืนเกินเวลาจะต้องเสียค่าปรับ.....บาท แต่ถ้าข้ามเดือนจะต้องเสียค่าปรับ.....บาท และงดการกู้.....เดือน แต่ถ้าขาดส่งเงินในเดือนสุดท้ายที่สรุปหุ้นคิดเงินปันผลจะไม่จ่ายเงินปันผลให้โดยไม่ต้องมีข้ออ้างไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้นำเงินค่าปรับและเงินปันผลเข้ากองทุนสวัสดิการ พร้อมทั้งต้องจ่ายเงินหุ้นหรือเงินกู้ย้อนหลังที่ขาดไปให้ครบถ้วนด้วย

หมวดเงินกู้

4. สมาชิกมีความเห็นร่วมกันในที่ประชุม ให้สมาชิกกู้เงินได้บัญชีละ.....บาท เป็นข้อตกลงกลาง ๆ อาจได้มากกว่า – น้อยกว่าต้องดูประวัติและเงินที่มีในกลุ่ม ต้องจ่ายค่าบำรุงร้อยละ..... บาทต่อเดือน ผ่อนส่งให้หมดภายใน.....เดือน (ข้อนี้ตกลงเฉพาะปี) โดยต้องมีคณะกรรมการร่วมพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

กรณีการเงินเหลือ คณะกรรมการที่ร่วมพิจารณาอนุมัติเงินกู้ สามารถพิจารณาปล่อยกู้เกินกว่า ยอดเงินกลางที่ตกลงไว้ได้ เป็นราย ๆ ไป โดยพิจารณาจากประวัติการกู้เงินของสมาชิก ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (หมายเหตุ การแบ่งประวัตินี้ เหมาะสำหรับกลุ่มที่ตั้งมาหลายปี มีวงเงินกู้ สูง ๆ แต่กลุ่มเพิ่งตั้งใหม่ให้ใช้วิธีในย่อหน้าท้ายข้อนี้)

ประเภทที่ 1 สมาชิกที่สามารถผ่อนส่งเงินกู้ในแต่ละเดือน ได้ไม่ต่ำกว่ายอดจำนวนเงินที่กู้ไป หารด้วยจำนวนเดือนผ่อนส่งที่ตกลงไว้ หรือ ส่งครบก่อนกำหนด ถือว่าประวัติ ดี ให้กู้เงินได้มากขึ้น (ผู้คัดต้องประวัติดีเหมือนผู้กู้ด้วย)

ประเภทที่ 2 สมาชิกที่สามารถผ่อนส่งเงินกู้ในแต่ละเดือน ได้ครึ่งหนึ่งของยอดเงินที่กู้ไป หาร ด้วยจำนวนเดือนผ่อนส่งที่ตกลงไว้ แต่มาส่งทุกเดือน พอถึงเดือนสุดท้ายส่งหมด กู้ได้เท่าเดิม

ประเภทที่ 3 สมาชิกที่สามารถผ่อนส่งเงินกู้ในแต่ละเดือน ได้ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของยอดเงินที่กู้ ไปหารด้วยจำนวนเดือนผ่อนส่งที่ตกลงไว้ แต่ขาดส่งเงินต้นเป็นบางเดือน แต่ เดือนสุดท้ายส่งหมด ให้ปล่อยกู้ได้เพียง 2 ใน 3 ของยอดเงินกู้เดิมครั้งก่อน

ประเภทที่ 4 สมาชิกที่ผ่อนส่งเงินกู้ในแต่ละเดือน ได้ต่ำกว่ายอดเงินที่กู้ไปหารด้วยจำนวน เดือนผ่อนส่งที่ตกลงไว้มาก อีกทั้งยังส่งไม่สม่ำเสมอ แล้งต้องไปถามตามทาง อย่างนี้ให้กู้เท่าหุ้น โดยไม่ต้องมีค้ำ

นอกจากนี้ ให้พิจารณาควบคู่ไปกลับ (1)ผู้ขอกู้มีเงินหุ้นมาก (2) ผู้ค้ำประกันมีเงินหุ้นมาก (ทั้ง ผู้กู้/ผู้ค้ำต้องมีประวัติดี ไม่เคยค้างส่งเงินกู้และค่าบำรุง ทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม) (3)ผู้ขอกู้ไม่เคยเป็น ภาระให้ไปทวงถาม ไปตามและมีอาชีพเป็นหลักแหล่งมั่นคง

5. สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตกลงว่า พวกเราทั้งหมดจะไม่ยอมแพ้คนๆ เดียว ถ้าผู้หนึ่ง ผู้ใดขอกู้เงินจากกลุ่มไปแล้วไม่มาส่ง ขาดไปแม้แต่รายเดียวในเดือนนั้น ต้องงดการปล่อยกู้ทั้งหมด ต้องให้คนค้ำจ่ายแทนก่อน ถ้าวันนั้นคนกู้หรือคนค้ำไม่อยู่ ผู้ที่จะขอกู้ในวันนั้นทุกคนต้องยินยอม ช่วยกันหารเฉลี่ยเพื่อเอาเงินมาปิดบัญชีแทนคนที่ขาดส่งไปให้ได้ก่อน จึงจะปล่อยกู้ได้ ถ้าไม่ยอมหาร ปิดบัญชีเงินค้างในเดือนนั้น ห้ามปล่อยเงินกู้เอาเงินไปฝากธนาคารไว้ก่อน แม้ในเดือนต่อ ๆ ไป ก็ให้ ทำเหมือน ๆ กัน ผู้ที่ถูกหารต้องเอาเงินมาปิดบัญชีของผู้ค้างเงินกู้ในเดือนนั้น ๆ ทั้งหมดให้กรรมการ จดรายชื่อผู้ที่ชำระเงินปิดบัญชีแทนผู้ที่ขาดส่งไว้ทั้งหมด เมื่อผู้ค้างเงินกู้เอามาคืนในเดือนใดให้ผู้ที่เอา เงินมาคืนนั้นนำไปใช้คนที่ถูกหารแต่ละคนด้วยตนเองถือว่าท่านค้างเงินกู้เขาอยู่ “แก้ปัญหาคนเดียว ดีกว่า แก้ปัญหาหลายคน เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน จากประสบการณ์ที่ผ่านมา วิธีนี้ทำให้กลุ่มมีความมั่นคงและยั่งยืน”

6. สมาชิกมีสิทธิขอกู้เงินของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ แต่ละคนได้ครั้งละ 1 บัญชี ต่อเดือน แต่ในครอบครัวเดียวกันได้ไม่เกิน.....บัญชี ต่อครอบครัว (ยกเว้นการกู้เงินเท่าหุ้น ในครอบครัว สามารถกู้ได้ทุกเล่ม) โดยผู้กู้ต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว หรืออายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี แต่จะกู้เพื่อการศึกษา อายุ ไม่ต่ำกว่า 15 ปีก็กู้ได้ แต่ต้องให้ผู้ปกครองมาค้ำประกัน พร้อมกับคนนอกครอบครัว 2 คน (ทั้ง 2 กรณี) ส่วนกำหนดอายุผู้กู้สูงสุดที่กู้ได้ ไม่เกิน.....ปี ถ้าอายุเกินกว่านี้ให้กู้ได้เท่าหุ้น

7. สมาชิกผู้มาขอกู้เงินจากกลุ่มต้องมาเซ็นชื่อในหนังสือสัญญากู้เงินด้วยตนเอง พร้อมทั้งผู้กู้ ต้องเอาคนในครอบครัวมาค้ำ 1 คน คนนอกครอบครัวที่บรรลุนิติภาวะแล้ว 2 คน เซ็นชื่อต่อหน้า คณะกรรมการ คณะกรรมการจึงจะปล่อยเงินกู้ได้ สมาชิกคนหนึ่งค้ำประกันได้ไม่เกิน 2 คน (ควร จับคู่กันไว้อย่าเปลี่ยนคู่ค้ำ) ถ้าผู้ใดค้ำเกิน 2 คน ในเมื่อผู้นั้นมาขอกู้ให้กู้ได้เท่าเงินหุ้นและงด สวัสดิการ 1 ปี (เพราะท่านทำผิดมติของที่ประชุม อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มได้ก่อนที่จะค้ำ ให้คนอื่นควรตรวจสอบก่อนจะทำให้ตัวเองเสียสิทธิ์) ถ้ากรณีเจ้าของสมุดไม่มาทำเรื่องขอกู้เองให้ กรรมการปล่อยกู้ได้เท่าเงินหุ้นในสมุดฝากของคนนั้นห้ามปล่อยเกิน

8. ในกรณีสมาชิกกู้เงินเกินกว่าสิทธิ์ที่ตนมีสามารถใช้บัญชีผู้อื่นมากู้ได้ แต่ต้องให้เจ้าของ บัญชีเป็นผู้มาทำสัญญากู้ด้วยตนเองและมาผ่อนส่งด้วยตนเอง ถ้าให้คนอื่นมาส่งเงินกู้แทนถือว่าผู้นั้น ประวัติดีเสีย ต่อไปมาขอกู้ใหม่ให้กู้ได้เท่าเงินหุ้น ถ้ายินยอมทำตามนี้ กรรมการจึงยินยอมให้กู้เงินไปได้ (ลงโทษในฐานะ โทษกรรมการ)

9. ถ้าแต่ละเดือนมีสมาชิกขอกู้หลายราย แต่เงินไม่พอ ให้สมาชิกผู้ตกลงกันเองตามความจำเป็น และเห็นอกเห็นใจกันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตาม ข้อตกลงของมติที่ประชุม หรือพิจารณาตามหุ้น ถ้าไม่เกิน.....บาท ให้หารแบ่งเท่า ๆ กันไป คนนั้นต้องมีประวัติการผ่อนส่งคืนดีมาตลอด มีอาชีพอยู่ในหมู่บ้านเป็นหลักแหล่งและมั่นคง

10. ในกรณีกรรมการคนใดยินยอมให้สมาชิกที่ยังชำระเงินกู้ของเก่าไม่หมด เช่น เหลือค้างชำระ 8,000 บาท มาขอกู้เงินซ้ำ โดยเขียนสัญญาเงินกู้จำนวนเงิน 10,000 บาท แล้วกรรมการที่ สมยอมกันนั้นได้ให้ตัวเงินไปเพียง 2,000 บาท เอาส่วนที่เป็นตัวเลขมา 8,000 บาท ไปตัดยอดเงินกู้ ค้างชำระ มติที่ประชุมลงโทษกรรมการ โดยกรรมการคนนั้นต้องรับผิดชอบเงินที่เสียหายไปทั้งหมด แล้วให้ออกจากการเป็นกรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทันทีเมื่อพบว่าทำผิดจริง

หมวดผิดสัญญากู้เงิน

11. ถ้าผู้กู้ยังผ่อนส่งไม่หมดตามสัญญา ผู้กู้ต้องยินยอมเสียค่าปรับเพิ่มให้แก่กลุ่ม ร้อยละ..... บาท ต่อเดือนของเงินกู้ที่ยังค้างชำระทั้งหมด

12. สมาชิกผู้ไ้เงินของกลุ่มไปแล้วผิดสัญญา เช่น ทำสัญญาไว้ 10 เดือน แต่เลยไป 11-15 เดือน เป็นต้นหลังจากชำระเงินกู้หมดแล้วมาขอกู้ใหม่ต้องลดจำนวนเงินกู้ลงครึ่งหนึ่ง (ตามมติที่ประชุมกลุ่มฯ กำหนดไว้) ถ้าผิดครั้งที่สองให้กู้เท่าเงินหุ้นของคนที่มีอยู่ในสมุดเงินฝาก โดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน

13. สมาชิกผู้ไ้เงินของกลุ่มไปแล้ว ประสบภัยน้ำท่วม ไฟไหม้ ถูกพายุพัดพัง หรือมีอุบัติเหตุสุดวิสัยอย่างรุนแรง ไม่สามารถส่งคืนพร้อมทั้งค้ำประกันตามสัญญาที่ทำไว้กับกลุ่ม ก็ให้ขยายเวลาในสัญญาเงินกู้ไปอีก 6 เดือน ถ้ายังไม่ดีขึ้นให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ ในเมื่อไม่ดีขึ้นให้ขยายต่อไปได้อีก ในเมื่อดีขึ้นแล้วยังไม่มาผ่อนส่งต้องคิดค้ำประกันเพิ่มขึ้นร้อยละ.....บาท ต่อเดือน

14. ถ้าสมาชิกผู้ไ้เงินไปขาดชำระเงินในวันทำการของกลุ่ม จนทำให้ผู้ค้ำประกันต้องไปตามหรือต้องจ่ายแทนผู้ไ้ไปก่อนหลังจากผู้ไ้มาชำระหมดแล้ว ถ้าผู้ไ้จะมาขอกู้ใหม่ต้องงดเงินกู้อย่างน้อย 1-2 ปี เพราะขาดความรับผิดชอบในตัวเอง สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนค้ำประกัน

15. สมาชิกผู้ไ้เงินของกลุ่มไปไม่มีเงินมาผ่อนส่งแต่ละเดือน ขาดเดือนใดก็แล้วแต่ ผู้ค้ำต้องไปตามให้มาส่ง หรือต้องจ่ายแทน ผู้ที่ค้ำประกัน จะมาขอกู้เงินจากกลุ่มอีกไม่ได้ และไม่มีสิทธิค้ำประกันให้แก่คนอื่นอีกได้จนกว่าในเดือนที่ผู้ไ้มาส่งเงินกู้พร้อมค้ำประกันให้กลุ่มในเดือนนั้นจึงให้คนค้ำประกันมีสิทธิกู้ได้

16. ผู้ที่กู้เงินไปส่งเงินคืนกลับมาหมดแล้ว หรือ ส่งคืนอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของเงินที่กู้ไปแต่ในเดือนนั้นส่งคืนหมดต้องการขอกู้ต่อ ต้องเว้นระยะ 1 เดือน จึงจะกู้ใหม่ได้ เช่น หมาวันที่ 1 มกราคม ยังไม่ได้ แต่ถ้าป่วยต้องไปรักษาตัวให้กู้ต่อได้ ถ้าไม่ป่วยให้พักไปกู้ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ แต่ถ้าในเดือนนั้นคนที่มาขอกู้ได้รับเงินไปหมดทุกคนแล้ว แต่เงินยังเหลืออยู่ที่ให้ผู้นั้นมีสิทธิขอกู้ต่อได้เลย ไม่ต้องพัก ในกรณีที่ผู้ไ้เงินส่งคืนเงินมาไม่ได้ครึ่งหนึ่งของเงินที่กู้ไป แม้เงินเหลือก็กู้ใหม่ไม่ได้ ให้กรรมการนำเงินนั้นฝากธนาคาร

17. สมาชิกผู้ไ้เงินของกลุ่มไปแล้วไม่ยอมส่งเงินกู้คืนกลุ่ม 3 เดือนขึ้นไป สมาชิกลงมติที่ประชุมเมื่อ วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... มีความเห็นร่วมกันทั้งหมดว่าควรลงโทษสมาชิกผู้นั้นโดย

17.1 เขียนชื่อขึ้นป้ายประกาศให้คนในหมู่บ้านทุกคนทราบ

17.2 ถ้าผู้ไ้ไปยังอยู่ในหมู่บ้านให้สมาชิกทุกคนไปช่วยกันทวงเงินคืนพร้อม ๆ กัน ถ้าครอบครัวใดไม่ให้ความร่วมมือทวงหนี้ให้นำเงินของครอบครัวนั้นมาหารใช้หนี้แทนผู้ไ้ (ถือว่าร่วมกันโกงกลุ่ม)

17.3 ให้สมาชิกทุกคนคว่ำบาตรสมาชิกผู้โกงเงินกู้ไม่ให้ความร่วมมือ หยุดการช่วยเหลือ
ครอบครัวนั้นทุกอย่าง เมื่อตายพระก็ไม่ควรไปสวดให้

17.4 ให้สมาชิกร่วมกันลงชื่อ ไปแจ้งความตามกฎหมายเพื่อดำเนินคดีเอาเงินคืน

18. สมาชิกผู้ยอมตนผู้ค้ำประกันทั้งหมด ไม่มาผ่อนส่งเงินกู้พร้อมทั้งค่าบำรุงแทนผู้กู้ภายใน
3 เดือนหลังจากเขียนชื่อผู้โกงเงินกู้ประจานแล้วให้เขียนชื่อผู้ค้ำประกันด้วย ถือว่าร่วมกันโกงเงิน
กลุ่มให้ลงโทษเหมือนข้อ 17 ทุกประการ

19. สมาชิกผู้ใดเสนอชื่อขอกู้เงินจากกลุ่ม แต่เขียนสัญญาไม่ตรงตามความเป็นจริง (เรียกว่าไว้
สัจจะ ไม่จริงใจต่อกลุ่ม) กู้เงินของกลุ่มไปปล่อยกู้เพื่อหาทำไรเข้าตัวเอง ถ้าทางกลุ่มมีหลักฐานแน่ชัด
ต้องงดเงินกู้แก่สมาชิกผู้นั้นอย่างน้อย 5 ปี ถ้าทำอีกเป็นครั้งที่ 2 ต้องตัดสิทธิ์เงินกู้และสวัสดิการ (เงิน
ช่วยป่วย-ตาย-อื่น ๆ) อีกอย่างน้อย 5 ปี แต่ถ้ากลับตัวมาประพฤติดีเป็นคนดีเป็นที่ไว้วางใจของ
สมาชิกกลุ่ม ให้มีสิทธิ์เหมือนสมาชิกคนอื่น ๆ เหมือนเดิม

20. ให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ติดตามดูแลการกู้เงินของกลุ่ม เมื่อพบว่าผู้ใดกู้เงินจากกลุ่มไปปล่อย
เงินกู้ ให้กรรมการและสมาชิกร่วมกันลงโทษตามข้อ 19

หมวดถอนหุ้นและลาออกจากกลุ่ม

21. สมาชิกที่มีความประสงค์ถอนเงินหุ้นลาออก ผู้นั้นต้องไม่มีหนี้สินและไม่ค้ำผู้ใดอยู่เลย
ถ้าวันถอนหุ้นไม่ตรงกับวันครบรอบปีก็ไม่มีเงินปันผลให้ และหมดสิทธิ์ในเงินกองทุนสวัสดิการใน
ทุกๆ กรณีทันที ภายหลังเมื่อจะกลับมาสมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มใหม่อีกครั้ง ต้องรออีกอย่างน้อย 3
ปี ผ่านไปแล้ว ถ้าทำตัวไม่ดี 3 ปีก็ไม่รับ

22. สมาชิกผู้กู้ยังมาผ่อนชำระเงินกู้ไม่หมด ผู้ค้ำประกัน คนใดคนหนึ่งจะมาขอถอนหุ้น
ลาออกยังไม่ได้ ผู้กู้ต้องทำสัญญาเงินกู้ใหม่หากคนมาค้ำประกันแทนคนเก่าให้ได้ก่อนจึงจะลาออกได้
ถ้าหากคนมาค้ำใหม่ไม่ได้คนเก่าก็ลาออกไม่ได้เพราะยังเป็นหนี้ร่วมกันอยู่ ต้องรอให้ผู้กู้หลุดหนี้ก่อนจึง
ลาออกได้

23. ในกรณีสมาชิกผู้ใดยังค้างหนี้กลุ่มอยู่หรือเป็นผู้ค้ำประกันให้คนอื่นอยู่ สมาชิกผู้กู้ นั้นจะ
ลาออกจากกลุ่มไม่ได้ ถ้าจะออกจริงๆ ต้องยินยอมให้คณะกรรมการยึดเงินหุ้นสะสมทั้งหมดคืนกลุ่ม
จนครบ ถ้ายังไม่ครบผู้ค้ำประกันต้องยินยอมผ่อนส่งเงินแทน ถ้าคนค้ำประกันไม่ยินยอมผ่อนส่งเงินกู้
แทนผู้ค้ำประกันก็ยินดีให้ยึดเงินหุ้นสะสมทั้งหมดเอาไปคืนกลุ่มจนครบ ถ้าเงินยังไม่ครบทั้งผู้กู้และ
ผู้ค้ำต้องยินยอมให้ยึดเงินหุ้นสะสมทั้งหมดเอาไปคืนกลุ่มจนครบ ถ้าเงินยังไม่ครบทั้งผู้กู้และผู้ค้ำต้อง
ยินยอมให้ยึดเงินหุ้นสะสมของสมาชิกทั้ง 3 ครอบครัวของผู้กู้และผู้ค้ำประกันได้อีกทุกเล่ม จนกว่าจะ
ครบจึงจะลาออกจากกลุ่มฯ ได้

การจัดการเงินเหลือในแต่ละเดือน

24. เดือนใดมีเงินเหลือจากการกู้ยืม ต้องนำผ่านสถาบันการเงิน (ธนาคาร) ถ้าเดือนหน้า สมาชิกมีความจำเป็นต้องการเงินกู้เกินกว่าเงินหุ้นที่มีอยู่ในกลุ่ม ให้ไปถอนเงินฝากกลับมาให้สมาชิกกู้ตามความต้องการ และต้องให้คณะกรรมการที่สมาชิกเลือกสรรแล้ว สองในสามคนมีสิทธิเบิกจ่ายเงินจากธนาคาร

- แต่งตั้งกรรมการฝ่ายเงินหุ้น จำนวน 3 คน เพื่อเปิดบัญชีธนาคาร โดยสามารถเซ็นเบิกเงิน 2 ใน 3 คือ

1.....2.....3.....

- แต่งตั้งกรรมการฝ่ายสวัสดิการ จำนวน 3 คน เพื่อเปิดบัญชีธนาคาร โดยสามารถเซ็นเบิกเงิน 2 ใน 3 คือ

1.....2.....3.....

ผู้มีสิทธิเบิกจากธนาคาร 3 คน ไม่มีสิทธิเก็บสมุดธนาคาร ให้คนทำบัญชีไปเก็บ คนทำบัญชีไม่มีสิทธิเก็บเงินสดไว้ในมือ ต้องให้ผู้อื่นเก็บรักษาเงินสดที่เหลือ ในปีนี้ตกลงว่าให้มีเงินสดในมือเหลือ.....บาท เกินกว่านี้ให้เอาไปฝากธนาคาร

หมวดจัดสวัสดิการ

25. คนที่เข้าเป็นสมาชิกใหม่ จะรับเงินสวัสดิการช่วย ป่วย-ตาย เมื่อเป็นสมาชิกครบ 1 ปี ต้องทิ้งระยะเวลา 1 ปี ทุกรุ่น (ยกเว้นซื้อหุ้นเก่า) โดยที่ประชุมตกลงการจัดสวัสดิการเจ็บป่วย ในปี.....โดยต้องมีใบรับรองจากโรงพยาบาล หากมีรอยลบ รอยแก้ไขตัวเลขวันที่เข้าและออกไม่จ่าย

สมาชิกรุ่นที่ 1 นอนโรงพยาบาล คืนละ.....บาท ไม่เกิน.....คืน/ปี

สมาชิกรุ่นที่ 2 นอนโรงพยาบาล คืนละ.....บาท ไม่เกิน.....คืน/ปี

สมาชิกรุ่นที่ 3 นอนโรงพยาบาล คืนละ.....บาท ไม่เกิน.....คืน/ปี

สมาชิกรุ่นที่ 4 นอนโรงพยาบาล คืนละ.....บาท ไม่เกิน.....คืน/ปี

ช่วยสมาชิกถึงแก่กรรม ศพละ.....บาท โดยช่วยเท่ากันทุกรุ่น

ค่าตอบแทนกรรมการ จ่ายเป็นเงินโบนัสกรรมการประจำปี ปีแรกกรรมการทำงานฟรี ในปีนี้ (พ.ศ.....) จ่ายครั้งละ.....บาท ตามจำนวนครั้งที่มาทำงานจริง โดยจ่ายสิ้นปี

สวัสดิการอื่นๆ ในปีนี้ ได้แก่.....

หมวดสมาชิก

26. ทางกลุ่มไม่รับสมาชิกรุ่นใหม่ ถ้าไม่ครบรอบปีไม่ว่ากรณีใดๆ ยกเว้นมีผู้ออกแล้วซื้อต่อทันทีในเดือนนั้นเท่านั้น ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มต้องอยู่ร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ในวันสิ้นปี เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการใหม่พร้อมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ ทั้งต้องอยู่ร่วมรับฟังหลักการที่ทางกลุ่มได้เสนอขึ้นใหม่ด้วย

27. ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้ใหญ่ (ผู้ปกครอง) ในครอบครัวนั้นเป็นสมาชิกร่วมประชุมอย่างน้อย 1 คน ถ้าไม่มีตัวแทนอยู่ถือว่าครอบครัวนั้นไม่ประสงค์จะเป็นสมาชิกต่อ เมื่อคนนั้นไม่มีหนี้สินให้ถอนหุ้นคืนได้ หรือให้สิทธิ์คณะกรรมการขายหุ้นต่อให้แก่ผู้อื่นได้ โดยคนในครอบครัวนั้นไม่มีสิทธิ์มาอ้างเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น แต่ถ้าอยู่คนเดียว หรือสองคนมีเหตุจำเป็นสุดวิสัย กรณีนี้ยกเว้นให้

28. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันทำบุญ และรับเงินปันผลตามจำนวนหุ้นของสมาชิกอย่างน้อยครอบครัวละ 1 คน ถ้าผู้ใดไม่มาประชุมและรับเงินปันผลในวันครบรอบปีของกลุ่ม ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ์ในเงินปันผลให้นำเงินปันผลของคนนั้นเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่ม ยกเว้นในกรณีที่ครอบครัวนั้นอยู่คนเดียวหรือสองคนเกิดอุบัติเหตุหรือป่วยมาไม่ได้จริงๆ ให้ผู้อื่นมารับแทนได้ หรือมารับในเดือนอื่นได้

29. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ช่วยกันเผยแพร่ชักชวนผู้ที่สนใจเข้ามาเป็นสมาชิกรุ่นต่อไปของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านของตนให้มีความเจริญและมั่นคงภายในหมู่บ้านของตน

หมายเหตุ : ข้อปฏิบัตินี้ อาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตามสภาพปัญหาของแต่ละชุมชนแต่ต้องผ่านมติของที่ประชุมโดยเป็นการตกลงเห็นชอบของสมาชิกส่วนใหญ่

ที่มา: พระสุบิน ปณีโต. (2547) การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต. ม.ป.ท.

แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพระสุบิน ปณีโต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพระสุบิน ปณีโต

- อายุ
- อายุพรรษา
- การศึกษาทางธรรม
- การศึกษาทางโลก (สายสามัญ)

ส่วนที่ 2 บทบาทในการพัฒนาชุมชน

- ท่านคิดว่าบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร
- ท่านกรุณาเล่าถึงวิถีชีวิตของคนชนบทในอดีต และเปรียบเทียบกับปัจจุบัน
- ท่านคิดอย่างไรกับสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนชนบท
- สาเหตุที่ทำให้ชุมชนวิกฤติ (กระแสทุนนิยม และนโยบายรัฐ)
- ท่านคิดว่าปัญหาใดมีผลกระทบมากที่สุดต่อชุมชน และควรแก้ไขก่อน
- ท่านมีแนวคิดอย่างไรในการแก้ปัญหาของชุมชน
- ท่านคิดว่าการพัฒนาต้องพัฒนาที่คนก่อน
- ท่านใช้หลักธรรมใดในการพัฒนาคน
- เพราะเหตุใดท่านจึงใช้ “เงิน” มาเป็นวิธีการในการสร้างทุนทางสังคม
- ท่านใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีวิธีการในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร
- กิจกรรมที่ท่านจัดโดยตรง
- ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรม
- ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการกลุ่มสังฆะสมถ์พืฯอย่างไร
- กลุ่มสังฆะสมถ์พืฯ ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปในด้านใดบ้าง
- ท่านดูจากตัวชี้วัดใด
- ผลที่ท่านคาดหวังจากการตั้งกลุ่มสังฆะสมถ์พืฯ คืออะไร เพราะสาเหตุใด
- ท่านมีแนวคิดอื่นที่อยากจะทำในอนาคตหรือไม่
- ชุมชนชนบทในอุดมคติของท่านอยากให้เป็นอย่างไร
- การทำให้กลุ่มสังฆะสมถ์พืฯ มีความมั่นคง ยั่งยืน จะต้องทำอย่างไร

ผนวก ข.

แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพระภิกษุสงฆ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพระภิกษุสงฆ์

- อายุ
- อายุพรรษา
- การศึกษาทางธรรม
- การศึกษาทางโลก (สายสามัญ)

ส่วนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

- ท่านคิดอย่างไรกับธรรมะกับการพัฒนาหมู่บ้าน
- สาเหตุที่ทำให้ท่านคิดจะพัฒนาหมู่บ้าน
- พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างไร
- ท่านคิดว่าชุมชนนี้มีปัญหาอะไรบ้าง และปัญหาใดที่ควรจำได้รับการแก้ไขก่อนอันดับแรก
- ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีวิธีการอย่างไรในการดำเนินการ
- ท่านคิดว่าจะมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และมีวิธีจัดการอย่างไร
- ท่านเคยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนหรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์เป็นอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

- ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับแนวคิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของพระสุบิน ปณีโต
- ท่านคิดว่าพระสุบิน ปณีโตใช้พุทธปรัชญาข้อใดในการพัฒนาชุมชน
- ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาชุมชนของพระสุบิน ปณีโตเป็นการพัฒนาวิถีแบบพุทธหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ หรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทำให้ชีวิตของชาวบ้านดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร
- ท่านใช้ตัวชี้วัดใดในการสรุปว่าชาวบ้านเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น
- ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่จะให้มันคงยั่งยืนต่อไป

แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก

- ชื่อสกุล
- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- ศาสนา
- สถานภาพการสมรส
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- อาชีพหลัก/อาชีพรองและรายได้
- ถิ่นกำเนิด/ภูมิลำเนา
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แห่งนี้
- ตำแหน่งทางสังคม (ในอดีต/ปัจจุบัน)
- ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- ประสบการณ์ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
- ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ทักษะต่อกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวคิดของพระสุบิน ปณีโต
- เหตุผลของการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- เหตุผลและความถี่ของการกู้เงินของสมาชิก
- ท่านมีพันธะทางการเงินกับสถาบันอื่นอีกหรือไม่ (ธนาคาร และหนี้นอกระบบ) ถ้ามีและ
หมุนเงิน (บริหารจัดการ) อย่างไร
- ส่วนใหญ่ท่านกู้เงินไปใช้จ่ายในเรื่องใด (กู้ที่อื่น และกู้ที่กลุ่ม)
- ท่านยึดหลักธรรมใดในการดำเนินชีวิต
- ท่านเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือไม่ อย่างไร
- ท่านเชื่อคำสาบานที่ให้คำมั่นสัญญากับกลุ่มหรือไม่ อย่างไร
- ท่านนำคำสั่งสอนใด ของพระสุบิน ปณีโตไปใช้ในการดำเนินชีวิต

- ท่านคิดว่าอะไรที่ทำให้คนส่วนใหญ่เป็นหนี้
- ท่านเห็นว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ช่วยแก้ไขปัญหาหนี้ได้
- กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ได้จัดการส่งเสริมอาชีพหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอะไรบ้าง อย่างไร
- ท่านคิดว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทำให้สมาชิกมาพบพูดคุยกันในวันประชุมได้สร้างความ เป็นมิตรสนิทสนมกันมากขึ้น
- ท่านคิดอย่างไรกับข้อความที่ว่า “การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนจะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้”
- ส่วนใหญ่ท่านทั้งหลายก็เป็นเกษตรกรกัน การนำผลผลิตไปจำหน่ายกันอย่างไร
- ท่านเคยคิดที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลางหรือไม่ อย่างไร
- ผู้นำชุมชนได้จัดทำโครงการพัฒนาชุมชนอะไรบ้าง อย่างไร
- ท่านต้องการอยากให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จัดสวัสดิการด้านใดเพิ่มอีก

แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

- ชื่อสกุล
- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- ศาสนา
- สถานภาพการสมรส
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- อาชีพหลัก/อาชีพรองและรายได้
- ถิ่นกำเนิด/ภูมิลำเนา
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แห่งนี้
- ตำแหน่งทางสังคม (ในอดีต/ปัจจุบัน)
- ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- ประสบการณ์ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
- ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ทักษะต่อกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมทั่วไป

2.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนก่อน/หลังการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

- ลักษณะที่ตั้งของชุมชน
- จำนวนประชากร/ครัวเรือน
- อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชน
- ภาวะการมีงานทำ/อาชีพ
- โครงสร้างฐานะเศรษฐกิจของชุมชน
- การศึกษาของคนในชุมชน
- การนับถือศาสนา
- ลักษณะการอพยพโยกย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชน
- ความผูกพันกับถิ่นที่อยู่

- องค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในชุมชน
- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน (บุคคล/องค์กร ที่มีความสัมพันธ์และลักษณะของความสัมพันธ์)
- ปัญหาภายในชุมชน
- หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนด้านการพัฒนาชุมชน

2.2 สภาพทั่วไปของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

2.2.1 การก่อเกิด

- ประวัติของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ (การก่อตั้ง/ปีที่ก่อตั้ง)
- สาเหตุของการรวมกลุ่ม
- เป้าหมายของการรวมกลุ่ม
- วัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการรวมกลุ่ม
- สถานภาพของกลุ่ม (สมาชิก เงิน กิจกรรมของกลุ่ม)

2.2.2 สถานภาพที่สำคัญของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

- การเปลี่ยนแปลงขนาดของกลุ่ม เช่น ด้านสมาชิก-เงินออม เป็นต้น
- การเปลี่ยนแปลงด้านกิจกรรม เช่น การเริ่มจากกิจกรรมออมทรัพย์นำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ อาทิ สวัสดิการ อาชีพ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น
- การสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก
- การเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย

ส่วนที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

- การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- การแก้ปัญหาหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- การส่งเสริมด้านอาชีพของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
- ความรักสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งกันและกันในชุมชน
- การสร้างเครือข่าย (จำนวนสมาชิก เงินหุ้น การร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่ม)
- การพึ่งตนเอง (อาชีพหลัก เงินทุน ตลาด รายได้ การช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ)

แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน

- ชื่อสกุล
- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- ศาสนา
- สถานภาพการสมรส
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- อาชีพหลัก/อาชีพรองและรายได้
- ถิ่นกำเนิด/ภูมิลำเนา
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แห่งนี้
- ตำแหน่งทางสังคม (ในอดีต/ปัจจุบัน)
- ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่มสังจะสะสมทรัพย์ฯ
- ประสบการณ์ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
- ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มสังจะสะสมทรัพย์ฯ
- ทักษะต่อกลุ่มสังจะสะสมทรัพย์ฯ

ส่วนที่ 2 ประวัติศาสตร์ของชุมชน

- ความเป็นมาของชื่อชุมชน
- เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. ไต หรือประมาณกี่ปีมาแล้ว
- คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนมีใครบ้าง อพยพมาจากที่ไหน
- คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนนี้อยู่กันอย่างไร ประกอบอาชีพอะไร
- สภาพแวดล้อมในอดีต
- วิถีชีวิตของชาวบ้าน
- สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของที่นี่มีหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร สำคัญอย่างไร มีที่ไหนบ้าง ที่แห่ง
- ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ทูทางสังคม
- ปัญหาที่พบมีอะไรบ้าง

- พัฒนาการความเจริญของชุมชน
- การแก้ไขปัญหาทำกันอย่างไร
- ความช่วยเหลือจากรัฐมีอะไรบ้าง และดำเนินการอย่างไร
- ความสัมพันธ์ระหว่างวัด/พระสงฆ์ กับชาวบ้านเป็นอย่างไร
- สภาพการณ์ในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกัน ถ้าท่านเลือกได้อยากกลับไปสู่วิถีชีวิตแบบเดิมหรือไม่ เพราะอะไร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

- ท่านคิดอย่างไรกับแนวคิดของพระสุบิน ปณีโต
- ท่านคิดหรือไม่ว่าบทบาทของพระสงฆ์ต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
- ท่านคิดหรือไม่ว่าวิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป และสาเหตุอะไรที่ทำให้เปลี่ยนแปลง
- ปัจจุบันท่านคิดว่าชุมชนกำลังประสบกับปัญหาอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร
- ท่านต้องการให้รัฐช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในด้านใดบ้าง
- ท่านเชื่อว่าหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสุบิน ปณีโตมีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน
- กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ช่วยชาวบ้านปลดหนี้ได้อย่างไร
- กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ช่วยสร้างอาชีพอย่างไรบ้าง
- ในปัจจุบันอาชีพหลักของชาวบ้านมีอะไรบ้าง
- อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีปัญหาพ่อค้าคนกลางหรือไม่ และเคยรวมกลุ่มกันต่อรองหรือไม่ หรือมีวิธีอื่นหรือไม่
- ท่านคิดว่าการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน (ความยากจน ความสามัคคี ยาเสพติด เป็นต้น) ควรมีแนวคิดและวิธีการอย่างไร
- โครงการ หรือกิจกรรมอันสืบเนื่องมาจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีอะไรบ้าง
- ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรที่จะส่งเสริมให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

แนวคำถามในการสนทนากลุ่มของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

1. เหตุผลของการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
2. เหตุผลและความถี่ของการจ่ายเงินของสมาชิก
3. ท่านยึดหลักธรรมใดในการดำเนินชีวิต
4. ท่านเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือไม่ อย่างไร
5. ท่านนำคำสั่งสอนใด ของพระสุบิน ปณิโตไปใช้ในการดำเนินชีวิต
6. ท่านคิดว่าอะไรที่ทำให้คนส่วนใหญ่เป็นหนี้
7. ท่านเห็นว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้
8. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ได้จัดการส่งเสริมอาชีพหรือไม่ อย่างไร
9. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอะไรบ้าง อย่างไร
10. ท่านคิดว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทำให้สมาชิกมาพบพูดคุยกันในวันประชุมได้สร้างความ เป็นมิตรสนิทสนมกันมากขึ้น
11. ท่านคิดอย่างไรกับข้อความที่ว่า “การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาดัง ๆ ได้”
12. ส่วนใหญ่ท่านทั้งหลายก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกัน การนำผลผลิตไปจำหน่ายอย่างไร
13. ท่านเคยคิดที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลางหรือไม่ อย่างไร
14. ผู้นำชุมชนได้จัดทำโครงการพัฒนาชุมชนอะไรบ้าง อย่างไร
15. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ทำให้ชีวิตท่านดีขึ้นในด้านใดบ้าง
16. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ให้สวัสดิการอะไรบ้าง และท่านยังต้องการสวัสดิการด้านใดเพิ่มอีก
17. ท่านคิดว่าการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในชุมชนท่านเป็นการดำเนินตามวิถีพุทธหรือไม่ อย่างไร
18. ท่านคิดว่าภายใต้กระแสบริโภคนิยม กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในชุมชนของท่านสามารถช่วยแก้ ปัญหาการบริโภคแบบฟุ่มเฟือยและความเห็นแก่ตัวได้หรือไม่ อย่างไร
19. ท่านคิดว่ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของท่านจะมีความมั่นคงยั่งยืนหรือไม่ เพราะเหตุใด
20. ถ้าต้องการส่งเสริมวิถีพุทธในสังคมไทย การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จะเป็นวิธีการหรือ เครื่องมือได้หรือไม่ อย่างไร

แนวทางการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ

1. พฤติกรรมการทำกิจกรรมของประธาน/กรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เช่น การแสดงออกทางด้านความคิดเห็นในการเลือกตั้งประธาน/ กรรมการ การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และการเข้าร่วมกิจกรรมรวมซื้อ-รวมขาย ข้าวสารและแก๊สหุงต้ม เป็นต้น
3. การดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เช่น การประกอบอาชีพ การใช้จ่าย และการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น
4. บทบาทของผู้นำในการพัฒนาชุมชน
5. ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การพึ่งตนเอง การปรับเปลี่ยนวิถีคิดของชาวบ้าน
7. การเข้าร่วมงานบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของชาวบ้าน
8. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
9. พฤติกรรมการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
10. พฤติกรรมการทำงานขององค์กรภายนอกที่เข้ามาให้การสนับสนุนกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
11. การดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
12. ทักษะคติของชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีต่อกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นายหาญณรงค์ คະชา
วัน เดือน ปีเกิด 5 มีนาคม 2518
ที่อยู่ปัจจุบัน 24/1 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านเซ็ด อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 20140
ประวัติการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปัจจุบัน เข้าศึกษาในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาวิชาการบริหารสังคม) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

